

Sándor Iván

A kezdet

apám temetése napján reggeltől délig zúgtak a leideni harangok. Ismertem jól a hangjukat. Volt, amelyik az időmúlásra emlékeztetett, a másik ünneplésre, a harmadik a gyászra. A tengerről érkező szél felborzolta a csatorna tükrét, a kék víz sötét lett, a város vezetői prémmel szegélyezett díszruháikban érkeztek a templom sírkertjébe, a professzorok fekete talárban, a diákok is ünneplőben, emlékszel, mondta apám azon az estén, amikor a szívére mutatott, a Theatrumban a tálcán a kezében tartottad, a két kamra, legyintett, anyám és nagyanyám között állva hallgattam a búcsúbeszédeket, a harangzúgás úgy hangzott, mintha nemcsak a négy toronyból, hanem a frissen ásott sírból szólt volna

Mathias bácsi mellettünk állt. Zöld kötényben, felhajtott ujjú, durva szövésű ingben láttam mindig, kezelte a prést, keverte a festékeket, a különböző olajokat, most ő is prémes díszruhában, a bajusza sem lógott a szájába, már elhangzottak a beszédek, már leeresztették a koporsót, a sírhoz lépett

a hajók kifutnak a tengerre, napsütésben, viharban, a hajósok tudják a dolgukat, visszatérnek, újra vízre szállnak, mondta halkán, megvárta, amíg a sírkert kiürült, anyám, nagyanyám is lassan elindult, hozzám lépett, karon fogott, a szélső hanthoz vezetett

a Professzorunk nyugszik itt. Mindent tőle tanultunk, négyen, a Négy Kékköpenyes. Apád is csatlakozott néha hozzánk. Neki is volt kék köpenye. Azok a szavak, amiket a sírnál elmondtam, nem az én szavaim voltak, azé, akit Hercegnek nevezünk, ő búcsúztatta négyünk nevében a professzorunkat, akkor apád is mellettünk állt

a harangok elhallgattak

dobszó hallatszott a Főtér felől. Sokszor jártam arra. Megbámultam a kék követ. Kivégzést nem láttam soha, hallottam, hogy jó ideje nem is volt, de elképzelttem, ahogy a levágott fejről a vér a kőre fröccsen

elbúcsúztam Mathias bácsitól, siettem anyám, nagyanyám után

a dobszó erősödött

a sötét felhők szétesztlottak, s mintha a résen, a magasból ereszkedett volna alá, szekeret vontató paripa lábai kapáltak mögöttem, a bakon tölcserformájú süveggel a fején vörös köpenyes férfi ült, ő verte a dobot, a szekér körül színes szalagok repkedtek a feltámadó szélben, a vörös köpenyes mellől egy törpe ugrott le, bukfcenet vetett, a szekér ponyvája alól álarcos fejek bukkantak elő, a paripa hármat nyerített, mintha a dobszót kísérte volna

*Részlet a Magvető Kiadónál *A hetedik nap* címmel a Könyvhétre megjelenő regényből

színjátékosok vagyunk, énekelte a vörös köpenyes, jó mulatságot kínálunk, várunk kicsit és nagyot, örömmel fogadjuk a tapsot, a szórakozást egy garasért kínáljuk, de vacsorát is elfogadunk

a törpe még ugrott néhány szaltót is

délután öt órára hirdették az előadást a Főtérre

a vörös köpenyes leszállt a szekérről. Sokan körülfogták, úgy éreztem, engem néz, nem értettem, miért engem, talán nem is engem nézett, csak én éreztem így, újra megszólalt az egyik harang, láthatták a toronyból az érkezőket, mintha üdvözölte volna őket a harangszó

hátráltam, de most már bizonyos voltam benne, hogy a vörös köpenyes engem figyel

hazasiettem

anyám, nagyanyám visszahúzódott a szobájukba, nem vetették le a gyászruhájukat. Arra gondoltam, hogy talán az keltette fel a színjátékos figyelmét, hogy az ünnepelőmben voltam, bementem apám szobájába, a könyvei rendben a polcokon, az üveges szekrényben az orvosi eszközök, ollók, szikék, csipeszek, felnyitottam a ruhásszekrényt, hátul, a télen viselt hosszú kabátok mögött függött a kék köpeny. Nem láttam sosem rajta, de őrizte

a vállamra terítettem, a tükör elé álltam

délután, súgtam anyának, kis időre elmegyek

bólintott

a közönség már gyülekezett a Fótéren. Két sor karosszéket hoztak ki a városházáról. Színjátékosok, úgy hallottam, még nem jártak Leidenben. Azok a prémgalléros, díszruhás vendégek ültek az első sorban, akik a temetésen is ott voltak, mintha az, ami a templomkertben elkezdődött, itt folytatódna, de most mellettük ültek selymeikben, ékszereikkel az asszonyaik, középen a város vezető tisztségviselői, a katonai parancsnok, aki mögött utasításra várva állt egy hadnagy, a széksorok mögött növekedett a tömeg, a gyerekek a kőkockákra telepedtek, Mathias bácsi sietve érkezett, fenntartottak számára egy karosszéket, én oldalt álltam, egy fa mellett, dobpergés, énekszó

ló vontatta be a felpántlikázott, ponyvával takart szekeret. A vörös köpenyes leszállt a bakról, papírkoronát helyezett a fejére. A ponyva alól álarcos fejek bukkantak elő, érkezett a törpe papírsüveggel a fején, szaltókat ugrott, a süvege mindig a földre esett, visszahelyezte, újra ugrott, a süveg újra leesett, előhúzott a köpenye alól egy másikat, a szaltónál az is leesett, a földhöz csapta, dobot akasztott a nyakába, verte, énekelve körbejárt, hajlongott, megtapsolták, a gyerekek nevettek, a vörös köpenyes koronával a fején előlépett, köszöntötte a közönséget

volt egyszer egy Király, volt egy gyönyörű lánya, a rossz szellemek boszorkánnyá változtatták, a Király kihirdette, hogy aki visszaváltoztatja a lányát emberré és elúzi a boszorkányokat, azé a fele királysága és a lánya, jöttek a kérők messzi földről

sorolta, hogy kik, s akiket sorolt, azok leszállva a szekérről, fejükön maszkokkal, arcukon álarcokkal egymás után érkeztek

jöttek katonák, legények, vadászok, tengerészek, egy kocsmáros is, diákok, tisztek, látványos volt maszkjaikban a felvonulásuk, mindegyikük tapsot kapott,

mindegyikük szavalt vagy énekelt, én közben *Az aranyzamár*ra gondoltam, az átváltozások könyvére, annyiszor álltam a tükör előtt, elképzelve, hogy mindig más vagyok

mögöttem mozgolódás, az első sorban ülők tapsoltak, a hölgyek a leglelkesebben, a Városparancsnok mögött álló tiszteket előrehajolt, mondott valamit, a parancsnok utasítást adott, a tiszteket a Főtér szélén álló katonákat sorakoztatta, közelednek, mondták mellettem a tömegből

hasztalan igyekeztek a kérés, nem volt sikerük, nem múlt a rontás, szavalt a mesekirály, utolsónak a legvitézebb jelentkezett

előlépett egy magas, izmos legény, farkarddal az oldalán

a tömeg nyugtalan volt, a katonák elvonultak a városkapu felé, közelednek, mondta újra egy hang

behunytam a szememet, reszkettem, mint amikor a Theatrumban álltam, kezemben a tálcával, felmutattam a szívet, és meghajolva fogadtam a tapsokat

a legény kiáltozva szavalt, fenyegetéssel akarta elűzni a rontást, kinyitottam a szemem, úgy éreztem, a koronás engem néz, a törpe dobolt, egyetlen reményem maradt, kiáltotta a mesekirály, lépjen elő a közönségből a legmerészebb vállalkozó

bizonyos voltam benne, hogy már egy ideje figyel. Láthatta a lehunyt szemem. Talán a reszketésemet is

erőt vettem magamon, előléptem, belekezdtem abba, amit annyiszor gyakoroltam a tükör előtt

csak nézlek téged, de szólni nem merek, remélem, megérzed szerelmes szívemet, mindig melletted a helyem, az életet jelented nekem, múltjon örökre a rontás rólad, mutasd meg újra igazi arcodat

a vörös köpenyes tapsolt

a közönség is tapsolt

a törpe szaltót vetett

a mesekirály mellém lépett, átkarolt

hajolj meg, súgta

mindketten hajlongtunk

a ponyva alól kibukkant a játékosok feje, mosolygó álarc volt mindegyiken menekültem

még hallottam a dobszót és az éneket

át a sikátoron

látom, hogy a városkapunál felsorakoznak a katonák

megszólt egy harang

bevettem magam a szobámba

mi történt? kérdezte anyám

most ne...

estére megnyugodtam, hallottam, hogy nagyanyám azt mondja anyámnak a temetés... az izgalmak...

hárman ültünk a vacsoraasztalhoz. Apám helyét üresen hagytuk. Az asztalon felejtettem a kezemet. Anyám ráhelyezte a tenyerét. Háromszor kopogtak, a szolgáló bevezette

vörös köpeny, papírkorona nélkül fáradt öregembernek láttam. A hangja azért érces volt. Mélyen meghajolt kétszer, mintha taps fogadta volna

Ulrich mesternek szólítanak

a fiam említette, hogy volt előadás, szívesen készítek élelmet, mondta gyorsan anyám, nagyanyám a sarok homályába húzódott

másért jöttem. Szívesen hívnám a fiatalurat a társulatba. Igen szép volt a mai produkciója. Az egyik társunk megbetegedett... a helyére állhatna. Sokfelé járunk. Nehéz közönséget találni. Itt nyugalom van, de úgy hallottam, hogy délről közelednek már a katonák. Az a tervünk, hogy áthajózunk Londonba. Ott kedvelik a színházakat. Fizetséget, élelmet biztosítok

újra kétszer meghajolt, most fiatalosabbnak láttam

reggel visszatérek a válaszáért

tudtam, hogy csak képzelődöm, de mintha köpeny lett volna rajta, és mikor nyíltak az ajtók, a huzat belekapott a köpenybe, ő meg repült

nagyanyám imádkozott a búcsúnál, anyám azt mondta neki, apja végső rendelkezése az volt, a kedve szerint válasszon hivatást, és tartson ki mellette

de túl a tengeren, sírdogált nagyanyám

anyám csomagolt, bőrzacskót akasztott a nyakamba ezüsttallérokkal

legalább nem viszik katonának, mondta nagyanyámnak

megfeszült arcán a bőr a búcsúcsóknál, sokáig integetett a kikötőben a háromárbócos után